

!BİR KİTAP

Gelişimi, sorunları ve özelleştirilmeleriyle KiT'ler

EKONOMİMİZDEKİ YERİ NE ?

Gelişimi, Sorunları ve
Özelleştirmeleriyle Türkiye'de
Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KiT) /
Prof. Dr. Yakup Kepenek/
Gerçek Yayınları/192 s. /
8000 TL / Kod No: 0552.038

Oktar TÜREL

Prof. Kepenek, çalışmasına şu sözlerle başlamış : " Bilinmeyen konularda kamuoyunu yanıltmak gerçekten çok kolay oluyor. Yanlış görüşler, kanılar ve yargılar, çoğu kez birikimli bir biçimde yayılıyor, kendi kendini besleyen bir nitelik kazanıyor." Size abartılı gelebilir belki, ama değil: Sokaktaki adama değil, üniversitelerimizde iktisat ve işletme eğitimi görmekte olan gençlerimize genelde kamu kesiminin, özelde KiT sisteminin ekonomimizdeki yeri üzerine sorular yöneltiniz. Pek çoğundan somut gerçeklerle taban tabana zıt cevaplar alacaksınız.

Bu bilgisizlik şaşırtıcı değil. Tam aksine, piyasa mekanizmasının erdemleri, kamusal üretim ve müdahalenin kötülükleri ile ilgili olarak tüm iletişim kanallarıyla yayılmak istenen safsataların kamuoyunda iz bırakmaması şaşırtıcı olurdu. 1980'li yılların iktisadi yönetimi kendisinden önceki yarım asırlık sorunsal reddedip KiT'e ideoloji planında verimsizliğimizin günah keçisi olarak, eylem planında ise kamu gelirlerini tekelci fiyatlandırma yoluyla çalışan yığınlara ödetmenin aracı olarak baktı. KiT, verimlilik sorunlarına ciddiyetle eğilmek yerine KiT üzerindeki tartışmaları kısır alanlara saptırdı. Prof. Kepenek'in özlü kitabı, söz konusu bilgisizliğimizi gidermede sağlayacağı katkı dolayısıyla övgüye değer bir çaba.

Prof. Kepenek'in kitabı sekiz bölümden oluşuyor. Kapsam, Yöntem ve veri kaynaklarının tartışıldığı Giriş(1-4. Sorular) bölümünü KiPin tarihsel evrimine ayrılan ikinci bölüm (5-18. sorular) izliyor. İkinci bölüm sonunda KiT sisteminin bugünkü "fotoğrafına da yer veriliyor, kuruluş ve örgütlenme olarak. Kısallığına rağmen, bu bölüm KiT sistemi ve evriminin önemli kırılma noktalarını yakalaya-

rak vermekte başarılı sayılabilir. Üçüncü bölüm (19-40. sorular) KiT'in üretim, yatırım, istihdam, dış ticaret ve kamu maliyesi açısından ekonomimiz içindeki yerini ayrıntılı ve titiz bir veri derlemesi ışığında tanıtıyor. Bu bölümle organik bir bütünlük içinde olan dördüncü bölüm (41-58. sorular) KiT'lerde sermaye ve işgücü kullanımını ele alıyor ve KiTte faktör verimliliği ve KiPin kamu tasarruflarına katkısı ile ilgili yalan-yanlış bilgilerden arınmamızı sağlıyor. Beşinci bölüm (59-69. sorular) KiT-özel sektör ilişkilerine değinerek altıncı ve daha sonraki bölümlere bir köprü oluşturuyor. KiT'in yönetim, işleyiş ve denetimine ayrılan altıncı bölüm (70-79. sorular), 1980'li yılların sonu itibarıyla KiT'in ne tür bir üretim örgütlenmesi içinde bulunduğunu somut olarak belgeyor.

Yedinci bölüme adını veren konunun, yani özelleştirmenin tümüyle ayrı bir inceleme alanı olduğunu düşünebilir ve böyle bir elkitabında yer almasını yadırgayabilirsiniz. Ancak unutmamak gerekir ki KiT ve özelleştirme, 1980'lere egemen olan iktisat anlayışının yapışik ikizleri oldu. KiT'in gayri millileşmesine karşı çıkan bir iktisatçı olarak Prof. Kepenek'in bu bölümü ekonominin ve KiT'in geleceğinin tartışıldığı sekizinci bölüme (91-100. sorular) bir tartışma zemini oluşturmak için kaleme aldığı izlenimini taşıyorum.

Sekizinci ve son bölüm, Prof. Kepenek'i normatif bir alana götürüyor. Geleceğin Türkiye ekonomisinde KiT'in nasıl bir işlevi olabilir? Bu soruya Prof. Kepenek'in cevabı açıktır: Ülkemizde teknoloji üretimine ve 1980'lerde duralayan sanayileşme hareketinin yeniden hız kazanmasına öncülük etmek. Yargılarına katılmayabilirsiniz; ancak görmezden gelemeyeceğiniz şey KiT sisteminde Türkiye'nin maddi ve beşeri üretim güçlerini etkileyebilecek önemli bir potansiyelin varlığıdır.

Prof. Kepenek'in kitabı, salt bize doğru istatistik verileri ve bilgileri kazandırdığı için değil, bu potansiyeli tanıttığı için de önemlidir. Kendisine Türkiye ekonomisi ile ilgilenen okurlar olarak teşekkür borçlu olduğumuzu söylemeliyim.

Cumhuriyet Gazetesi /Kitap eki/16 Şubat1990